

**AZ ALAPFOKÚ ÉS KÖZÉPFOKÚ ZENEOKTATÁS HELYZETE
MAGYARORSZÁGON**

1. Bevezetés
 2. A zenei képzés vázlatos történeti áttekintése
 - 2.1 A 16. századtól a rendszerváltásig
 - 2.2 A rendszerváltástól 2011-ig
 - 2.3 2011-től napjainkig
 3. A kultúra szerepe, a zenei képzés helyzete ma
 4. Az alapfokú zeneoktatás
 5. A középfokú zeneoktatás – a zeneművészeti szakközépiskolák
 6. Finanszírozás
 - 6.1 Rendszerváltás után
 - 6.2 Mi történt 2011 óta?
 7. Összegzés
- Irodalomjegyzék
- Mellékletek

1. Bevezetés

A művészetoktatás a közoktatás részeként mindig különös helyet foglalt el hazánkban. Tanulmányunkban szemügyre vesszük a Magyarországon működő alapfokú zenei iskolák és zeneművészeti szakközépiskolák működését, fenntartóinak változását, ezt tesszük különösen a 2011-ben megjelent Nemzeti Alaptanterv és a 2013-ban bekövetkezett központosítás tükrében. Rövid áttekintést adunk a zenei oktatás történetéről egészen a 16. századtól napjainkig. Górcső alá vesszük a zenei kultúra jelenlegi helyzetét, az ének-zene tantárgy és a klasszikus zene és összességében a zeneművészet presztízsének alakulását. Az alapfokú művészetoktatást, majd a középfokú művészetoktatást, azaz a

zeneművészeti szakközépiskolákat érintő kormányrendeleteket és törvényeket ismertetjük és a szakirodalom alapján véleményezzük őket. Mindezek közben folyamatosan kitérünk az oktatás és kiemelten a zeneoktatás finanszírozásában történő változásokra, majd a tanulmány végén egy összegző fejezetben külön ismertetjük azt.

2. A zenei képzés vázlatos történeti áttekintése

2.1 A 16. századtól a rendszerváltásig

Magyarországon a zenei oktatás nagy múltra tekint vissza. Már a 16-17. század fordulóján nagy hangsúlyt fektettek az éneklésre, hangszeres játékokra az akkor létesített árvaházakban. Az intézményrendszer újjáépítése a 18. században kezdődött meg, ekkor jelentek meg az első zeneiskolák is, főleg magánkezdeményezésekre. Természetesen korábban is folyt zenei oktatás, de nem intézményes keretek között, hanem magánúton. Az első zeneiskola az akkori fővárosban, Pozsonyban nyitott meg, 1775-ben. Az 1777-ben Mária Terézia által bevezetett Ratio Educationis előírta a tantervi zeneoktatást. Az elsőrendű népiskolákban tanítókkal kapcsolatban előírta, hogy zenében is ki kell őket képezni - ahogyan a többi tantárgyból – különösen orgonajátékból (Ratio Educationis XCIX§). 1800-ban egy magán zeneiskolát alapított meg Festetics György Keszthelyen. A következő évtizedekben több intézmény is alakult, melyek nem kizárólag zenei oktatás céljából jöttek létre, de nevelésük fontos részét képezte az éneklés és hangszeres oktatás (például 1828 –Brunsztvik Teréz nevelőintézménye, Bezerédj Amália óvoda-iskolája 1836-ban). 1840-ben a Pestbudai Hangászegylet javaslatára megnyitotta kapuit az első budapesti zenei tanintézmény, mely 1867-től Nemzeti Zenede néven működött. Szintén 1840-ben a népiskolai tervzetben megjelent a hangászat, mint tantárgy. Kilenc évvel később az Entwurf (Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen

in Oesterreich) iskolareform porosz mintára átalakította a magyar középiskolai oktatást, például előírta a heti kettő kötelező énekórát a gimnáziumok tantervében. A reform egészen 1860-ig volt hatályban (Batta, 2014; Németh, 2003; Váradi, 2014). 1945-ben megjelent az egységes zeneiskola tanterv, mellyel elkezdődött a centralizálás időszaka, az zeneiskolák innentől az egységes iskolarendszer részét képezték. Az intézményes zeneoktatás igen késői megjelenése annak tudható be, hogy az általános pedagógiának bár nagy szerepet tulajdonítottak, a zenepedagógiát általánosságban elhanyagolták, így megfelelő szakképzett tanárok híján az oktatás sem tudott beindulni (Sonkoly, 1962).

Az első ének-zenei iskola (Országos állami ének- és zenei szakirányú líceum és tanítóképző intézet és a vele kapcsolatos ének- és zenei gyakorló általános iskola és kollégium) Békés-Tarhoson alakult 1947. január 1-jén. Az intézmény rövid életű volt, 1954-ben bezárták, az épületet gyógypedagógiai intézet vette át (Héjja, 2010). Az első fennmaradt iskola, melyben a legjobban megvalósultak Kodály Zoltán nevelési elvei - a kecskeméti Kodály Iskola – 1950-ben nyitotta meg kapuit. 6 évvel később jelent meg a törvényi rendelet, mely engedélyezte további ének-zene tagozatos iskolák létrejöttét (Laczó, 2002).

Az 1985-ben megjelent törvény az oktatásról, megelőzve a rendszerváltást új alapokra helyezte a pedagógiai nevelést, megszabadulva a marxista-leninista ideológiától, szabadságot adva kezükbe az oktatási-nevelési kérdésekben (Báthory, 2011; Halász, 2009).

2.2 A rendszerváltástól 2011-ig

A rendszerváltozás után a közoktatás is számos változáson ment keresztül, melynek következtében a készségi tárgyak, így az ének-zene is csorbát szenvedett, a tagozatos iskolák száma jelentősen csökkent, több helyen megszűnt az ének-zenei tagozat. Az intézmények a nyelvoktatást és az informatikát preferálták. A változások elérték az alapfokú zeneoktatást is. Ennek következtében alakult meg a Magyar Zeneiskolák Szövetsége (MZSZ), 1990-ben. Napjainkban is feladatuknak tekintik, hogy az alapfokú és középfokú művészetoktatás érdekeit képviseljék és érvényesítsék, olvashatjuk Ember Csaba elnök köszöntőjében a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének (MZMSZ) honlapján. A rendszerváltás utáni időszakban, a kilencvenes években a radikális változások következtek be, a nemzeti jövedelem csökkent, ilyen módon a közszolgáltatásokra szánt juttatások is csorbultak (Halász, Lannert, 2000).

A művészeti iskolák szempontjából a rendszerváltás utáni időszak mindezek ellenére kiemelkedően jól alakult. Megjelent a normatív finanszírozás, valamint a fenntartó szerepébe az önkormányzatok kerültek (Homor, 2009). Az új törvény (1990. évi LXV. törvény) a helyi önkormányzatokról kimondta, hogy az önkormányzatok között nem lehet hierarchikus viszony, továbbá feladatuk köré tartozott közoktatási feladatellátás, az oktatás tandíjmentes biztosítása (Polónyi 2009). Ilyen módon a közoktatási intézmények az önkormányzatok tulajdonába kerültek. Magáról az oktatás

feltételeiről továbbra is állam gondoskodott, ennek mértékét a mindenkori költségvetési törvényben határozták (és ma is határozzák) meg (Polónyi, 2009). Ellenben az önkormányzat – aki tisztában van a helyi igényekkel – intézi a megfelelő ellátást, az anyagiak elosztását (Palotás 2012; Varga, 2008). A művészeti iskolák száma ebben az időben kb. háromszorosára nőtt, a tanulók száma kétszeresére duzzadt, mely egy új igény megjelenését sugallta, továbbá lassabb ütemben, de a továbbtanulást biztosító zeneművészeti szakközépiskolák száma is gyarapodott¹ (Erckhardt, 2009). Ehhez alkalmazkodott az 1993-as közoktatásról szóló törvény (1993. évi LXXIX. törvény) is alkalmazkodott. A korábbi gyakorlattal ellentétben, már külön törvény szabályozta a közoktatást, a felsőoktatást és a szakképzést (Polónyi, 2009). A NAT (Nemzeti Alaptanterv) kerettantervei nem alkalmazhatók a művészetoktatásban, ezért a törvény külön kiemeli, hogy az alapfokú művészetoktatási intézményekben az oktatásért felelős miniszter által kiadott szakonként kidolgozott tantervet kell alkalmazni. Homor Istvánné (2009) felhívja a figyelmet arra, hogy az 1993-as törvény - a korábbiaktól eltérően - mint közügyekként nevezi meg az oktatást, azaz közoktatási törvényként definiálja, ellenben az 1985-ös oktatási törvénnyel, de meg kell jegyeznünk, hogy a korábban említett 1990-ben megjelent, a helyi önkormányzatokról szóló törvényen belül már találkozunk a közoktatás terminussal.

Az államon és önkormányzatokon kívül más szervezetek is működhetnek, mint iskolafenntartók. Polónyi (2009) non public iskolafenntartóknak nevezi őket. Költségvetési támogatás azoknak járt, akik közoktatási megállapodással rendelkeztek, majd ennek előírását 1996-ban eltörölték, ugyanis ettől az időponttól a normatív támogatás minden intézményt megillet. A fenntartónak többek között joga van dönteni a közoktatási intézmény létesítéséről,

¹ Aki iskolát szeretett volna létesíteni, annak igazolnia kellett, hogy az egy évre szükséges anyagi feltételeket tudja biztosítani a működéshez (1990. évi XXIII. törvény).

megszüntetéséről, a költségvetését ő határozza meg, továbbá az intézmény pedagógiai programjának jóváhagyása is az önkormányzatot illeti meg. Egészen 2010-ig az önkormányzatok ellenőrizték az általuk fenntartott intézmények szakmai működését, ebbe az állam nem szólt bele (Palotás 2012; Szüdi, 2009).

1994-ben egy új hullám indult meg, amikor számos művészeti alapiskolát alapítottak, viszont azok színvonalukat tekintve nem voltak egységesek. Szükségesnek tűnt egy központi tanterv és követelményrendszer kialakítása, melyet a 27/1998 MKM rendeletben rögzítettek. (Ezután a következő tanterv 23 évet váratott magára!) A rendelet meghatározta az „A” és „B” tagozatok² követelményit, már három stílusirányzaton belül, melyek a klasszikus zene, népzene és a jazz-zene.

A korábban említett közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényt, több ízben is módosították a hatalomra jutó kormányok. Ezek voltak a 1996. évi LXII. törvény, majd az 1999. évi LXVIII. törvény.

A művészeti alapiskolák számának és tanulószámának fellendülésével fordított arányosságot mutatott az emelt tantervű (korábban ének-zene tagozatos) iskolák száma, ugyanis 2003-ra több mint a felére csökkent, számuk körülbelül 100. Az iskola alapításának lehetősége magával vonzotta azt, hogy néhányan pénzügyi forrásként tekintsenek rá. Ezekben az intézményekben a pedagógiai munka sem folyt megfelelően, kiszűrésükre megjelent 3/2002. (II. 15.) OM rendelet az alapfokú művészeti iskolák minősítéséről (Homor, 2009).

2.3 2011-től napjainkig

2011-ben megjelent az új NAT. 2013. január 1-jével az irányítási rendszer totális centralizációja következett be azzal, hogy az intézmények állami fenntartásba kerültek (KLIK - Klebelsberg Intézményfenntartó Központ). Ez az új rendszer a korábbi 25 év megszokott működési gyakorlatát váltotta fel, melyet

² A B tagozaton tanulók emelt óraszámban tanulnak, továbbá kötelező zongora tantárgyuk is van.

újraközpontosításnak is lehet nevezni (Péteri, 2014). Az új irányítási rendszernek történelmi gyökerei vannak Magyarországon is, továbbá a rendszerváltozás óta megfigyelhetők a centralizáció és decentralizáció változásai, mely folyamatnak a jelenlegi is egy állomása (Kozma, 2014).

Az országot 198 tankerületre osztották, az országos járásokhoz igazodva. Az iskolák gazdálkodási jogkörével együtt saját számlaszámuk is megszűnt, melynek célja, hogy az intézmények számára egyenlő hozzáférhetőséget biztosítsanak az anyagi javakhoz, azaz igazságosabbá tegyék az iskolarendszert. 2013-ban megszűnt a normatív finanszírozási rendszer, helyette a feladatfinanszírozás lépett életbe, mely szerint az önkormányzatok ezt a támogatást kizárólag a meghatározott feladatokra fordíthatják (Tállai, 2014). Ennek következtében ezentúl a pedagógusok fizetésüket az államtól kapják, azaz a KLIK-től.

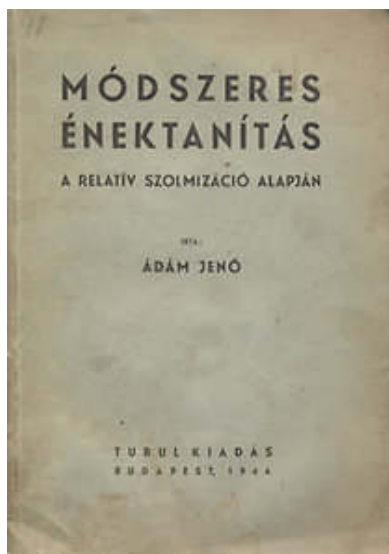
A Széll Kálmán terv a 7 stratégiai területéből az oktatásra vonatkozóan így foglalja össze az központosítás lényegét: *„Az államnak vissza kell térnie az oktatás világába. Nem függhet az oktatás színvonala az önkormányzatok helyzetétől és eseti döntéseitől, az állam ezen a téren egységes rendet tud tenni.”*(Polgári szemle 2011. április p. 26.) A tervet 2011-ben dolgozták ki célja az államadósság csökkentése volt, ennek érdekében kívánták egyebek mellett az oktatás rendszerének megreformálását (Széll Kálmán terv – Kormányhivatal honlapja). 2015 szeptemberétől számos szakközépiskola és szakiskola átkerült a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) irányítása alá (Munkaerőpiacért és Képzésért Felelős Államtitkárság – Kormányhivatal honlapja). A zeneművészeti szakközépiskolák továbbra is maradtak a KLIK, illetve az EMMI irányítása alatt, továbbá megosztották az iskolát fenntartó szempontjából, ha az intézmény együttesen látott el művészetoktatási illetve ipari szakképzési feladatokat (120/2015. V.21. Kormányrendelet). 2015 júniusában megjelent a szakképzésről (2011. évi CLXXXVII. törvény) és a felnőttképzésről (2013. évi

LXXVII. törvény) szóló törvények módosítása (2015. évi LXVI. törvény). Szakképzési centrumok jöttek létre, melyekbe a zeneművészeti szakközépiskolák - jogosan - nem kerültek bele.

A 2016/17-es tanévtől a szakközépiskolák átalakulnak szakgimnáziumokká, így a mostani szakiskolákat fogják szakközépiskolának hívni, mondta el Czomba Sándor az NGM államtitkára a 2015. április 9-ei sajtótájékoztatóján.

3. A kultúra szerepe, a zenei képzés helyzete ma

Magyarország elhíresült egyik neves zeneszerző tanáráról, akinek a nevével fémjelzett módszer bejárta az egész világot. Ma is külföldi diákok járnak a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemre, hogy eltanulják a magyar módszert. Zenei körökben Kodály koncepciónak szokás nevezni helyesen, ugyanis magát a gyakorlati megvalósítást Ádám Jenő írta le 1944-ben megjelent

A módszeres énektanítás című tankönyvében. Kodály Zoltán fő célja az énekközpontú és zenei nevelésen keresztül a nemzet nevelése volt, a demokratizálás (Kokas 1967; Laczó, 2002). Az ezért vívott heroikus küzdelem során néhány alkalommal a politika fórumában is megjelent, de ettől lehetőségei

szerint tartózkodott. Trianon után tudatosan változtatott zeneszerzői stílusán és még inkább az erkölcsi nevelés irányába fordult, részese lett a művészetpolitikai harcoknak (Tallián, 2014).

A magyar oktatásban kvalifikálódott tanárokat ma is elismerik világszerte, hívják őket vendégtanárnak és különböző kurzusok tartására. Bár a művészet nem termel konkrét, kézzel fogható gazdasági hasznot az államnak, de a lélekre gyakorolt hatását és társadalomformáló erejét felismerve az oktatáspolitikai igyekszik megfelelő szinten tartani és támogatni (Palócz, 2013).

A Népszava 2009-ben megjelent egyik számában az akkori oktatásügyi miniszter két területet jelölt meg, mint az állam erősítője, egyik ebből az oktatás, a kultúra és a tehetség kibontakoztatása (Népszava, 2009. 02. 23. as cited in Polónyi, 2009).

A rendszerváltozás óta stagnál az iskolákban a zenéhez való hozzáállás. Több vizsgálat alátámasztja, hogy az ének-zene presztízse a tantárgyak között az utolsók között áll (Győri, 2009; Járainé, 2004; Urbinné, 2015). Érdekes, hogy a diákokkal ellentétben, akik unalmasnak és feleslegesnek vélik a tantárgyat, a szülők hozzáállása pozitívabb a tantárgyhoz (Győri, 2009). L. Nagy Katalin (2002) kérdőíves felmérésben ennek ellenkezőjét tapasztalta, a szülők mind a presztízis megítélésben mind a támogatásban utolsó helyen szerepeltek az iskola, majd a tanulók után. Kutatásában a megkérdezett tanárok szerint ennek oka a szemléletváltás hiánya.

Nemes László Norbert kiemeli, hogy a koncerttermek helyett a népesség szívesebben vesz részt a szabadtéren megrendezett rendezvényeken hazánkban és külföldön egyaránt. A zene szükséglete az emberi lénynek nem kérdéses (Dolinszky, 2007; Székely, 2007), de az, hogy mit hallgatnak szívesen, már nem egyöntetű. A magas színvonalú zenei képzésnek hazánkban nagy múltja van, számos professzionális muzsikust neveltek ki az intézmények, mégis elmondható, hogy a klasszikus kultúrára a legfőbb veszélyt az elitképzés és a

sztárkultusz elterjedése okozza (Nemes, 2014). Kodály Zoltán fő célja az volt, hogy zenekedvelő, zeneileg művelt réteget neveljen, az oktatás viszont eltolódott a teljes passzivitás irányába, kizárólag az adatok átadása felé (Dolinszky, 2007).

Napjainkban nagy vihart kavart Balog Zoltán az emberi erőforrások miniszterének 2015. augusztusi kijelentése, miszerint tervezik a mindennapi éneklés bevezetését az iskolákban. Kiemelte, hogy nem mindennapi énekóráról, hanem mindennapi éneklésről lenne szó, aminek megvalósítását először is a kóruséneklésben tervezik. Minden iskolában kórus létrehozását támogatják, megfelelő, hozzáértő szakemberekkel. Ennek értelmében támogatnák a szaktanárok képzését, továbbképzését. Ezzel egy időben a tananyag csökkentése is terveik között szerepel. (HVG online 2015. augusztus 4.; Népszava online 2015. augusztus 4., Fidelio 2015. augusztus 4.). Smuta Attila összeveti milyen hátrányai és nehézségei lehetnek ennek a tervzetnek, de kiemeli, hogy ez a lehetőség olyan nagy, hogy nem biztos, hogy lesz ilyen több, tehát élni kell vele (Smuta, Parlando 2015/6. 6. bekezdés). Egyesek, ahogyan Kodály Zoltán felesége, Kodályné Péczely Sarolta a Kodály – koncepció újraéledését reméli a mindennapi énekléstől (Fidelio 2015. október 03.). A tervzet bevezetése, megvalósítása és így reális véleményezése a jövő feladata.

4. Az alapfokú zeneoktatás

Az alapfokú művészeti iskolák a közoktatáson belül sajátos helyet foglalnak el, hiszen ebben az iskolatípusban az órákért a tanulók térítési díjat vagy tandíjat kötelesek fizetni, mindez viszont azt is jelenti, nem tartozik a kötelező oktatás közé. A kötelező iskolázottság jogával nem rendelkeznek ezen intézmények, továbbá tanulóik megadott korhatár között vehetik igénybe az oktatást hivatalos kereteken belül (Homor, 2009). Tandíjat kötelesek fizetni azok, akik még nem töltötték be 6. életévüket, illetve akik már elmúltak 22 évesek. 6-22 éves korig

térítési díjat határoznak meg, melynek összegét mindig a tanulmányi átlag határozza meg, kivéve az először belépőket, náluk egy meghatározott díjat szabnak ki. Sajnos még napjainkban is több tehetséges gyermek kiesik a tehetségfejlesztés ezen útjából, mert szülei nem tudják kifizetni az iskola költségeit. Nagy előrelépésnek számít a történelmi gyakorlattal szemben, hogy államilag támogatott a művészetoktatásban való részvétel, viszont Palócz Réka felhívja a figyelmet arra, hogy a zenei hallás fejlesztése szempontjából a 6 éves kor, mint alsó határ nem helyénvaló (Palócz, 2013). A képzés minimum 6 éves, melynek végén művészeti alapvizsgát tesznek a tanulók, illetve maximum 12 éves, melyet egy művészeti záróvizsga zár (2011. évi CXCV. törvény a köznevelésről). Az alapfokú művészetoktatásban tanulók heti hat óra foglalkozásban részesülnek. Az oktatás ingyenes a halmozottan hátrányos és a fogyatékkal élő tanulók számára.

Homor Istvánné tanulmányában (2009) bemutatja a zeneiskolák és a zeneiskolákba járó tanulók számát egészen a rendszerváltástól a 2008/2009-es tanévig. Táblázatából megfigyelhető, hogy 1989 és 1999 között a zeneiskolák száma közel a háromszorosára nőtt, a tanulólétszámban ekkora növekedés nem tapasztalható, de az is közel kétszerese. Az 1998-ban bekövetkezett iskola összevonásokkal és megszüntetésekkel ellentétben az alapfokú művészeti oktatásban a tanulólétszám nagyfokú növekedése tapasztalható. Okozatnak a szerző az újabb művészeti ágak megjelenését, illetve a kettőről egy órára csökkentett általános iskolai énekóra számot jelölte meg, mely magával hozta a szülők igényét arra, hogy gyermekük intenzívebb művészeti képzésben részesüljön. A 2000/2001-es tanévtől jelent meg a napjainkban már megszokott az alapfokú művészetoktatási intézmény elnevezés a zeneiskolákba betagozódott társművészetek térhódításával. Olyannyira divatossá váltak az új szakok, hogy 2003-ra a művészeti alapiskolákban tanulók mindössze 39-42%-a foglalkozott zenével. Az iskola összevonások következtében ezekben az ún. többcélú

intézményekben már nehezebb az anyagiak elosztása, hiszen nincsen konkrétan a művészeti résznek költségvetési lebontása (Homor, 2009).

Az 1993-as törvény, illetve annak módosításai után 2011-ben készült el a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről. Az alapfokú művészeti iskola lényegét így foglalja össze: „Az alapfokú művészeti iskola feladata, hogy kibontakoztassa a művészi képességeket, fejlessze a művészi tehetségeket, igény esetén felkészítsen szakirányú továbbtanulásra.” (2011. évi CXC. 16. § (1)). E törvényben a 4. számú melléklet az alapfokú zenei képzés csoportos óráin résztvevők számát átlagban 8 főben határozza meg (6-15 fő), míg a művészeti szakközépiskolákban a szakmai elméleti órákon 6-29 fő vehet részt, ami átlagban 10 tanulót jelent. (Érdemes megjegyezni, hogy nem mindegy, hogy egy órán 6, vagy 29 diák ül benn, ilyen nagymértékű szórás egyetlen ágban sem figyelhető meg.)

Az általános tanrendű általános iskolákban és középiskolákban a lecsökkent heti óraszámok miatt a képességfejlesztés szinte kizárt, így csak a lexikális átadás tud megvalósulni, ezért van kiemelkedő szerepe a művészeti alapiskolákban, hiszen a fennálló helyzetben a tanuló nem tudja máshol megkapni az adott művészeti többletet, esetleg magánúton (Palócz 2013).

Az alapfokú művészeti iskolák számát tekintve országosan jelentős eltérések figyelhetők meg. Csak a zenei oktatást figyelembe véve magasan a legnagyobb számban képviselteti magát Pest megye (88), 44 intézmény található csak a fővárosban illetve Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. Őket követi 36-36 iskolával Baranya és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye. Legkevesebb helyen Nógrád megyében tanítanak zenét, mindössze 8 intézményben, de egyedül ebben a megyében folyik minden alapfokú intézményben zeneoktatás³. Több megyében nagyarányú eltérést találunk az alapfokú művészeti iskolák osszáma

³ A megyék szerinti összegző táblázat a mellékletben található.

és az azokból zenei oktatást működtető intézmények száma között, melynek okát Homor Istvánné (2009) korábban leírt következtetéseiben kereshetjük.

A megyék közötti eltérésekre a demográfiai adatok útján kerestük a választ, viszont egyértelmű magyarázatot nem találtunk. A 2011-es népszámlálási adatokat vettük alapul. Ily módon a Pest megyében található összesen 93 alapfokú művészetoktatási intézményre 1 217 476 lakos jut, míg Borsod – Abaúj - Zemplén megyében 686 266 fő él és 56 intézmény működik. Látható, hogy a majdnem duplányi lakosságelőny jelen esetben nem mutat egyenes arányosságot az intézmények számával. Budapesten ellenben 62 alapfokú művészetoktatási intézmény működik, a lakosság száma pedig 1 729 040 fő, mely az előző adatokat figyelembe véve kevésnek mondható. Nógrád megye lakossága a legkevesebb hazánkban, 202 426 fő, de arányaiban az ott található 8 intézmény így is elenyésző. Palócz 2013-as tanulmányában szintén kiemeli ennek a megyének az ilyen téren való hiányosságát.

Magyarország teljes lakosságát tekintve 13 860 főre jut egy alapfokú művészetoktatási intézmény, ha csak a zenei képzést vesszük figyelembe ez a szám 17 970 lakosra változik. Mivel az alapfokú művészeti képzésben főleg az általános iskolás korosztály képviselteti magát, majd felfelé a kor haladtával fokozatosan csökken a tanulók száma, így az általános iskolába járó gyermekek számát és a megyékben található alapfokú művészeti iskolák számát összevetve az arány már valamennyire árnyaltabb képet mutat. 2011/2012-es tanévben általánosságban 1000 gyermekre jutott 1 művészeti intézmény (Palócz, 2013).

Az intézmények fenntartói szempontjából 6 félélt különböztethetünk meg: állami intézményfenntartó hivatal, korlátolt felelősségű társaság, nonprofit korlátolt felelősségű társaság, közhasznú nonprofit korlátolt felelősségű társaság, települési nemzetiségi önkormányzat, vallási tevékenységet végző szervezet, egyházi jogi személy, egyházi felsőoktatási intézmény, állami

felsőoktatási intézmény, alapítvány, közalapítvány, egyesület, közhasznú egyesület. Az 533 zenét oktató intézményből 377 állami fenntartású.

5. A középfokú zeneoktatás – zeneművészeti szakközépiskolák

A zeneművészeti szakközépiskolák összekötő kapocsként működnek az alapfok, azaz a művészeti alapiskolák és a felsőfok, azaz a zeneművészeti egyetemek között. Kiemelt szerepe van a pályaorientáció szempontjából is, hiszen nagyrészt ebben az időszakban köteleződnék el a tanulók szakmájuk iránt. Működésüket kettősség jellemzi annak következtében, hogy egyszerre képezik részét a közoktatásnak, de egyben szakképzést is végeznek (Erckhardt, 2009). Nagy problémát jelent, hogy a szakképzés rendszeréhez tartozik a művészeti képzés, hiszen annak elvárásainak nem tud megfelelni. Ez az iskolatípus a többi szakközépiskolával és szakiskolával ellentétben nem tudja kiszolgálni a munkaerőpiac elvárásait, az itt tanulókat elsősorban a felsőoktatási intézmények számára készíti fel a tanulókat. A reál beállítottságú kerettanterv nem tűnik alkalmasnak az ettől nagyban eltérő beállítottságú zenészek képzésére, az érettségi rendszer sem megfelelő (Makovecz, 2013.) A NGM által 2011-ben kiadott koncepció egyedül arra tér ki a művészeti képzéssel kapcsolatban, hogy ott az évfolyamok száma a többivel ellentétben nem négy, de egyéb megjegyzést nem találunk benne.

A zeneművészeti szakközépiskolákba való bejutás feltételekhez kötött, az alapkészségek fejlettségét kívánja meg. Ennek feltétele az alapfokú művészeti oktatásban való részvétel, hiszen a korábban leírt okok miatt az általános tanrendű iskolák nem tudják ellátni ezt a feladatot (Palócz, 2013).

Jelenleg hazánkban 19 zeneművészeti iskola működik. Régiók szerint így módon helyezkednek el⁴:

- Nyugat-Dunántúl: Győr, Szombathely

⁴ Részletes táblázat a mellékletben található.

- Közép - Dunántúl: Bodajk, Veszprém (1983), Székesfehérvár
- Dél - Dunántúl: Pécs
- Közép - Magyarország: Vác (1988), a fővároson belül pedig 6 iskola
- Dél - Alföld: Kecskemét (1981), Szeged, Békéscsaba (1981)
- Észak - Alföld: Debrecen, Nyíregyháza (1988)
- Észak - Magyarország: Miskolc

Fenntartó szempontjából az összes dunántúli területen található intézmény állami fenntartású, állami felsőoktatási intézmény kettő zeneművészeti iskolát tart fenn, az egyik a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem (Budapest), másik pedig a Szegedi Tudományegyetem gyakorló szakközépiskolája. Egyházi jogi személy kettő fővárosi iskolának a fenntartója, továbbá ugyanitt található egy magániskola, az ETÚD, melynek fenntartója korlátolt felelősségi társaság⁵.

Ez a 19 intézmény elenyészőnek tűnhet, a magyarországi jelenleg 451 működő szakközépiskola tükrében (Oktatási Hivatal honlapja). Ellenben, ha szemügyre vesszük az iskolák tanulólétszámát, látható, hogy kevesen vesznek részt ilyen oktatásban. A mellékletben található látható a 19 intézmény régiók szerint csoportosítva, a tanulók létszáma, továbbá az, hogy működik-e ötödév vagy szakmai tagozat az érettségi után⁶.

Általánosságban elmondható, hogy a fővárosi zeneművészeti szakközépiskolák nagyobb keretszámmal működnek. A Zeneakadémia gyakorlóiskolájába a meghirdetett 55 helyre, 95-en jelentkeztek és 54 főt vettek fel (első helyen 59 fő jelölte meg az intézményt). Az Egressy Béni konzervatóriumba viszont a meghirdetett 50 helyet 33 fővel töltötték fel, 30 fő adta be első helyként oda jelentkezését. A vidéki szakközépiskolák helyzet még nehezebb a jelentkezők szempontjából. A meghirdetett helyek száma nagyrészt

⁵ Ez utóbbit Eckhardt Gábor 2009-es tanulmányában, mint alapítványi iskolát említi, a Continuo iskolával együtt, mely 2012-ben megszűnt. A székesfehérvári Dr. Laschmann Gyula Jazz Zeneművészeti Szakközépiskola 2011-ben zárta be kapuit.

⁶ Ahol nem kaptunk pontos adatot a zenét tanuló diákok számáról, kérdőjellel jelöltük.

15 és 30 között mozog és van ahol mindössze 4 főt tudtak felvenni (Veszprém 29/4). Bár Debrecenben 38 fő számára hirdették meg zenei képzést, 21 főt tudtak felvenni, Békéscsabán 24 helyre 18-at Győrött 22 helyre 27-et és folytathatnánk. Az adatokból feltételezhető, hogy a zeneművészeti szakközépiskoláknak nincs lehetősége válogatni a tanulók közül, szinte minden első helyen jelentkezőt felvesznek.⁷

Továbbtanulás szempontjából - egy rövid kitekintés erejéig - érdemes megfigyelni a zeneművészeti egyetemek tanulólétszámát is. A legtöbb tanulót befogadó intézmény, a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, ismertebb nevén a Zeneakadémia. 2012. októberi adatok szerint az intézményben 840 fő tanult. Ez az egyetlen olyan egyetem, mely önálló zeneművészeti képzést folytat, nem vonták össze más felsőoktatási intézménnyel. A másik, nagyobbak számító intézmény, ahol zenét oktatnak, a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kara, ahol 244-en tanultak az adott évben. Az egyetem összes tanuló létszáma 31 031 fő. A Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézetébe 179 tanuló járt, míg az összes karon 12 278 a hallgatók létszáma és folytathatnánk tovább a szegedi, győri, pécsi illetve nyíregyházi egyetemeken, főiskolákon való zenei képzés ismertetését, de talán már a felsorolt példákából is látható, hogy zenei képzésben összességében a hallgatók száma nem magas (Oktatási Hivatal honlapja).

Több intézményben folytatnak az érettségi utáni zenei-szakmai képzést, mely a korábbi 3 évvel ellentétben az új NAT (2011) megjelenése óta 2 évre redukálódott. A zeneművészeti iskolákban érettségizetteknek van lehetőségük plusz egy évet az iskolában tanulni, ez az úgynevezett ötödév⁸. Ebben az évben csak szakmai óráik vannak. Mind a két képzés végén OKJ vizsgát tesznek a tanulók. Nem minden intézmény tud létszámhiány miatt 5. évet indítani, továbbá

⁷ A 2015/2016. tanév felvételi eljárásának adatai – Oktatási Hivatal honlapja.

⁸ A középfokú zenei képzés hivatalosan is 5 éves.

van ahol csak szakmai képzés folyik. Ez a vizsga - a felsőfokú BA diplomához hasonlóan – szakképzést ad, de a munkaerőpiacon egyelőre nem nagyon használható, gyakorlati haszna nincs (Eckhardt, 2009; Makovecz, 2013).

1997-ig csökkentett óraszámban és tananyagban folyt a közismereti képzés a zeneművészeti szakközépiskolákban, a kötelező érettségi tárgyak (matematika, magyar, történelem) mellett kettő szakmai tárgyból vizsgáztak a tanulók (Eckhardt, 2009). Ennek visszaállítását kísérli meg a 2017. január 1-jével hatályos 40/2002. (V.24.) OM rendelet. A szakspecifikus követelmények meghatározása még nem történt meg (Oktatási Hivatal honlapja).

Néhány hazai gimnázium jogosultságot szerzett arra, hogy intézményében középfokú szakképzést működtessenek, ezek közé tartozik például a budapesti Kodály Zoltán Kórusiskola, ahol klasszikus és egyházzenei szakmai (OKJ) képzés folyik. Jelen tanulmányunkban ezen intézmények megfigyelésétől eltekintünk.

6. Finanszírozás

6.1 Rendszerváltás után

Hazánkban korábban a *bázisfinanszírozás* elvén terveztek, ezt váltotta fel a *normatív alapú teljesítményfinanszírozás*, a rendszerváltás utáni időszakban, melynek gyakorlatban való alkalmazását az 1993-as közoktatási törvényben fektették le (Eckhardt, 2009). A normatív alapú finanszírozási formában az intézmények a tanulóik száma alapján kapják a támogatást, ellenben a bázisfinanszírozással, melynek lényege abban áll, hogy a költségvetést az előző évi adatok alapján készítik el, külön megtervezve a kiadásokat, bevételeket, felújításokat és így tovább (Polónyi 2004). Az egyéni órák miatt ez a fajta finanszírozási rendszer a zenei képzésben az oktatás felét sem fedezi, ezért - a

három finanszírozási forráson kívül⁹- egyéb támogatásokra is támaszkodnak az intézmények, melyek a lehetnek pályázatokból nyert pénzek, fenntartói támogatások, a költségtérítéses iskolákban a tandíjból nyert bevételek, továbbá 2003-tól a szakképzési hozzájárulás (Eckhardt, 2009; 2003. évi LXXXVI. törvény).

Az 1993 évi LXXIX. közoktatási törvényhez kapcsolódó 3. melléklet 10-15 főben meghatározza a szakközépiskolai zenei képzésben folyó kiscsoportos órák létszámát¹⁰, viszont 2009-ben megjelent költségvetési törvényben a szakmai képzésben 26-28 fős csoportokat határoztak meg, a zenei képzéssel kapcsolatos hivatkozás a korábbiakkal ellentétben kimaradt (Eckhardt, 2009). Ennek problematikájára már korábban felhívta a figyelmet Bokor György (2001), a budapesti gyakorlóiskola igazgatója. A fenntartó Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemet sújtó nagyarányú pénzelvonás a középiskola életét is nagyban befolyásolta. Az önkormányzatok által működtetett zenei iskolák is anyagi nehézségekkel küzdenek, de ez a probléma esetükben halmozottan jelentkezik.

2008-tól a normatív támogatás megváltozott, helyette a teljesítménymutatók alapján számított alap-normatíva és a kiegészítő támogatás lépett életbe. A normatív támogatás összegét a kettő együttese adta ki (Homor, 2009).

Varga Júlia (2008) felhívja a figyelmet arra a Zöld könyvben, hogy a hátrányos helyzetű tanulók többsége szegényebb településeken él és mivel az önkormányzatok költségvetése az ott élők jövedelmétől függ, nem tudnak megfelelő anyagi biztosítást nyújtani az oktatás számára. A települési önkormányzatok az eltérő szocio-ökonómiai háttér miatt nem tudják feladataikat

⁹ A három forrás: költségvetési támogatás, fenntartói hozzájárulás és intézményi bevétel (Szüdi, 2001).

¹⁰ Az alapfokú művészetoktatási intézményekben, zenei ágon 8-10 főben határozták meg a csoportok létszámát.

maradéktalanul ellátni, ilyen módon az esélyegyenlőség kialakítása akadályokba ütközik (Polónyi, 2009).

6.2 Mi történt 2011 óta?

2011-ben az új önkormányzati törvénnyel együtt a feladatfinanszírozás is nagyobb szerepet kapott, de nem mondható el, hogy előre kidolgozott rendszerről lett volna szó (Péteri, 2014).

A közoktatási alap - hozzájárulás megilletett minden intézményt a tanuló után a művészeti alapképzésben és a szakközépiskolában is. A 2012-es költségvetési törvény meghatározza, hogy a normatíva meghatározásakor egy művészeti képzésben lehet figyelembe venni a tanulót (2012. évi költségvetési törvény). Ugyanebben a törvényben a finanszírozott pedagógusok létszámát is meghatározzák, mely a művészeti alapiskolák esetén, zeneművészeti ágon 19,9 fő tanulónként 1 pedagógus, a művészeti szakközépiskolákban 1 pedagógusra 6 tanulót számolnak. Ezen iskolatípus kivételével, a fogyatékkal élő gyerekeket – fogyatékoságuk mértékéhez mérve – 2, illetve 3 főnek számolják.

2013-tól az óvodák kivételével a fenntartói szerep az államé, a települési önkormányzatok működtető státusba léphetnek, melynek feltétele az 5 éves szerződés megkötése. Az állami költségvetés és a fenntartói hozzájárulás biztosítja a köznevelés működését, továbbá a nevelő-oktató munkát végzők, pedagógusok illetményét (Horn, 2012). Az új finanszírozási rendszerrel az állam felvállalja a bérköltségek finanszírozását, ezzel felmentve a működtetőket a kiadások 4/5 részétől (Péteri, 2014).

Meghatározták a költségvetési törvényben az alapítványi iskolák finanszírozásának módját, mely szintén 2013. január 1-jével lépett életbe. E szerint a további normatív finanszírozási eljárás maradt érvényben szeptemberig, utána pedig átlagbér alapú támogatás illeti meg őket (Horn, 2012).

2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről törvényben meghatározták a magániskolák finanszírozását. E szerint a pedagógus munkakörben dolgozók után átlagbér alapú támogatást határoznak meg, működési támogatást kapnak a fejlesztésben részt vevő gyermekek után, továbbá tankönyvtámogatásban is részesülnek.

7. Összegzés

Tanulmányunk során szemügyre vettük a magyar zeneoktatás helyzetét az alap és középfokra fókuszálva. Az alapfokú zenei képzésben körülbelül minden 3-4. általános iskolás gyermek tud részt venni, de ennek eloszlása eltérő területenként (Palócz, 2013). Legkevesebb alapfokú művészetoktatási intézmény Nógrád megyében található, míg a legtöbb Pest megyében (melybe Budapestet nem számoljuk bele), pontosan tizenegyszerese a zenét oktató intézmények száma az előzőhöz képest. Hazánkban a 717 alapfokú művészetoktatási iskolából 553-ban tanítanak zenét, legtöbbnek (317) fenntartója a KLIK. Megállapíthatjuk, hogy ehhez az arányhoz képest nagyon kevesen vesznek részt középfokú művészetoktatásban, azon belül a zenei szakirányon tanulók száma még kevesebb. Az iskolák száma 19. Kitekintettünk a zeneművészeti egyetemek hallgatói létszámára, ahol látható, hogy a zenét tanulók létszáma az egyetemek összes hallgatójához képest rendkívül alacsony. A legnagyobb számban a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen vesz fel hallgatókat, ezt követi a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kara, ahol az előzőhöz képest körülbelül negyed annyi hallgató számolható.

(2016. január 6.)

Irodalomjegyzék

1990. évi XXIII. törvény az oktatásról szóló 1985. évi I. törvény módosításáról

1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

2012. évi CCIV. törvény Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről

2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről

120/2015. V.21. Kormányrendelet

Báthory Z. (2011). *A maratoni reform. Iskolakultúra* 2000/11.

<http://www.iskolakultura.hu/ikultura-folyoirat/documents/2000/11/t200011.pdf>

letöltés dátuma: 2015. október 11.

Batta I. (1918-1921). A fizikai tudományok hazai latin és magyar nyelvű irodalmának története 1867-ig. *A magyar tudománytörténeti intézet tudományos közleményei* 34. 2014. Budapest. [A Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 1999-ben „A magyar fizikai szaknyelv fejlődése” címmel megjelent 10. kötetének bevezető tanulmányokkal kiegészített szövege]

http://mati.tudomanytortenet.hu/kutatasok/batta_istvan_fizikai_szaknyelv.pdf

letöltés dátuma: 2015. december 20.

Bokor Gy. (2001). A művészeti oktatás normatív finanszírozása csak adóssághoz vezethet. *Irodalmi Jelen*

<http://www.irodalmijelen.hu/hirek/muveszeti-oktatas-normativ-finanszirozasa-csak-adossaghoz-vezethet> letöltés dátuma: 2015. december 15.

Dolinszky M. (2007). Kodály idejében természetes volt, hogy felülről diktálták... *Zenekar* 2007/6.

http://www.zenekar.hu/tartalom/kodaly_idejeben_termeszetes_volt_hogy_felulrol_diktaltak_/238 letöltés ideje: 2015. december 1.

Eckhardt G. (2009). A középfokú zenész-szakképzés, a zeneművészeti szakközépiskolák helyzete az elmúlt 20 évben. *Polifónia különszám, Zeneoktatásunk*. Budapest: Magyar Zenei Tanács.

http://www.hunmusic.hu/tanulmanyok/zeneoktatasunk_fuzet_09.pdf letöltés

dátuma: 2015. november 1.

Érettségi vizsgatárgyak 2017-től

http://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/altalanos_tajekoztatas/vizsgatargyak_2017tol letöltés dátuma: 2015. december 30.

Fidelio - Balog Zoltán fejlesztené az énekkortatót

http://fidelio.hu/klasszikus/2015/08/04/balog_zoltan_fejlesztene_az_enekkortatost/

letöltés dátuma: 2015. december 28.

Kodály felesége bízik a Kodály – módszer jövőjében

http://fidelio.hu/klasszikus/2015/10/03/kodaly_felesege_bizik_a_kodaly-modszer_jovojeben/ letöltés dátuma: 2015. december 28.

Győri A. (2004). *A középiskolai tantárgyi obszerváció tanulságai.*

<http://ofi.hu/tantargyak-presztizse-pedagogusok-szerint> letöltés dátuma: 2015. december 14.

Halász G. (2009). *A nyolcvanas évtized a magyar oktatásban.* [Kézirat, Készült a Magyar Televízió felkérésére a „Magyarország 1989-2009” c. műsor oktatással foglalkozó adásainak szakértői háttér tanulmányaként]

<http://halaszg.ofi.hu/download/MTV%20tanulmany.htm> letöltés dátuma: 2015. november 25.

Halász G. (2011). *Az oktatáspolitikai két évtizede Magyarországon.* [Kézirat, Készült a „Magyarország politikai évkönyve” c. kiadvány számára]

http://halaszg.ofi.hu/download/Policy_kotet.pdf letöltés dátuma: 2015. november 25.

Halász G., Lannert J. (2000). Az oktatás társadalmi és gazdasági környezete. In Halász G., Lannert J. (Szerk.). *Jelentés a magyar közoktatásról.* Budapest: Országos Közoktatási Intézet. <http://mek.oszk.hu/08400/08451/08451.pdf> letöltés dátuma: 2015. november 25.

Héjja B. (2010). *Forgácsok egy népzene gyűjtő életéből.* [Szakdolgozat – Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar]

https://www.academia.edu/19712764/Forg%C3%A1csok_egy_n%C3%A9pzenegy%C5%B1jt%C5%91_%C3%A9let%C3%A9b%C5%91l_-

[Bencze L. A szl B3n A9 Dr. Mez% C5% 91 Judit szakdo lgozat 2010](#)

Homor I. (2009). Tanulmányok a zeneiskolák helyzetéről a rendszerváltástól napjainkig. *Polifónia különszám, Zeneoktatásunk*. Budapest: Magyar Zenei Tanács. http://www.hunmusic.hu/tanulmanyok/zeneoktatasunk_fuzet_09.pdf
letöltés dátuma: 2015. december 1.

HVG online – 2015. augusztus 4.

Így képzei el Balog Zoltán a mindennapi dalolást az iskolákban

http://hvg.hu/itthon/20150804_Igy_kepzei_Balog_Zoltan_a_mindennapi_dal

letöltés dátuma: 2015. december 28.

Balog „mindennapos éneklést” vezetne be az iskolákban

http://hvg.hu/itthon/20150804_Balog_mindennapos_eneklest_vezetne_be_az

letöltés dátuma: 2015. december 28.

Járainé dr. B. Gy. (2004). Az ének-zene tanítása az általános és középiskolákban.

Metronóm

2004.3-4.

http://www.mzmsz.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=402%3Ajaraine-dr-bdi-gyoergyi--az-enek-zene-tanitasi-az-altalanos-es-koezepiskolak&catid=22%3Ametronom-2004-3-4&Itemid=23

letöltés dátuma: 2015. november 2.

Kokas K. (1978). A Kodály – módszerről. In Barkóczi I., Pléh Cs. *Kodály zenei nevelési módszerének pszichológiai hatásvizsgálata*. pp. 7 - 12 Kecskemét: Bács megyei Lapkiadó.

Kozma T. (2014). A központosítás haszna és ára. *Educatio* 2014/1.

http://epa.oszk.hu/01500/01551/00067/pdf/EPA01551_educatio_14_01_003-012.pdf

letöltés dátuma: 2015. december 29.

Laczó Z. (2002). Visszatekintés és hogyan tovább?. *Parlando* 2002. 44/1.

<http://www.parlando.hu/Laczo7.htm> letöltés dátuma: 2015. december 21.

L. Nagy K. (2002). *Az ének-zene tantárgy helyzete egy kérdőíves felmérés tükrében*.

<http://ofi.hu/az-enek-zene-tantargy-helyzete-egy-kerdoives-felmeres-tukreben>

letöltés dátuma: 2015. december 21.

- Makovecz P. (2013). Zeneművészet. In *Tanulmány – Az alapfokú művészeti iskola és a művészeti szakközépiskolák közötti kapcsolatrendszeréről és megfeleltethetőségéről*. Budapest: Művészeti Szakközépiskolák Szövetsége.
<http://docplayer.hu/938647-Tanulmany-az-alapfoku-muveszeti-iskola-es-a-muveszeti-szakkozepiskolak-kozotti-kapcsolatrendszerrol-es-megfeleltethetosegrol.html> letöltés dátuma: 2015. október 10.
- Nemes L. N. (2014). Az iskolai zeneoktatás válsága. *Zenekar* 2014/2.
http://www.zene-kar.hu/tartalom/az_iskolai_zeneoktatas_valsaga/407 letöltés dátuma: 2015. december 2.
- Németh I. (2003). A magyar középiskolai-tanár képzés fejlődése. *Iskolakultúra* 2003/3.
http://epa.oszk.hu/00000/00011/00069/pdf/iskolakultura_EPA00011_2003_03_053-068.pdf letöltés dátuma: 2015. november 30.
- Népszámlálás 2011 http://www.ksh.hu/nepszamlalas/teruleti_adatok letöltés dátuma: 2015. december 20.
- Népszava online – 2015. augusztus 4.
<http://nepszava.hu/cikk/1065629-balog-zoltan-bevezetne-a-mindennapos-eneklest> letöltés dátuma: 2015. december 28.
- Palócz R. (2013). A tanulmányt érintő területre vonatkozó statisztikai adatok – országos statisztikai adatok. In *Tanulmány- Az alapfokú művészeti iskola és a művészeti szakközépiskolák közötti kapcsolatrendszeréről és megfeleltethetőségéről*. Budapest: Művészeti Szakközépiskolák Szövetsége.
<http://www.musza.hu/letoltesek/ekvivalencia2013.pdf> letöltés dátuma: 2015. december 11.
- Palotás Z. (2012). Az állam, iskolafenntartók, oktatási intézmények és egyéb szereplők közötti feladatmegosztás alakulása a közoktatásban a rendszerváltástól napjainkig. Haza és Haladás Közpolitikai Alapítvány. (Háttértanulmányok.)
http://www.hazaeshaladas.hu/ftp/oktatas_hattertanulmany_pz_feladatmegosztas.pdf letöltés dátuma: 2015. október 25.
- Péteri G. (2014). Újraközpontosítás a közoktatásban. *Educatio* 2014/1.

- http://epa.oszk.hu/01500/01551/00067/pdf/EPA01551_educatio_14_01_013-025.pdf letöltés dátuma: 2015. december 29.
- Polónyi I. (2004). *Patyomkin finanszírozás – Hogyan tovább a felsőoktatás finanszírozásával?*. Budapest: Felsőoktatási Kutatóintézet.
<http://mek.oszk.hu/09800/09838/09838.pdf>
letöltés dátuma: 2015. november 24.
- Polónyi I. (2009). Rendszerváltozások az oktatás finanszírozásában. *Educatio* 2009/4.
<http://epa.oszk.hu/01500/01551/00050/pdf/746.pdf> letöltés dátuma: 2015. október 2.
- Urbinné B. Sz. (2015). *A pedagógus pálya, a testnevelők és a testnevelés tantárgy presztízse*. [Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Humán Tudományok Doktori Iskola Neveléstudományi Doktori Program - kutatási szemináriumi dolgozat]
- Smuta A. (2015). A mindennapi éneklés ügyének margójára. *Parlando* 2015/6.
http://www.parlando.hu/2015/2015-6/Smuta_Atila-Mindennapi-enekles.htm
letöltés dátuma: 2015. december 17.
- Sonkoly I. (1962). A zenepedagógiai száz esztendeje zenei folyóiratainak tükrében. *Parlando* 1962/10. <http://www.parlando.hu/1962/1962-10/1962-10-04-Zenepedagogia.htm> letöltés dátuma: 2015. december 6.
- Széky A. (2007). Ifjúságkultúra, zene, életmód. In Pikó B. (Szerk.), *Ifjúság, káros szenvedélyek és egészség a modern társadalomban* (pp. 40 - 57). Budapest: L'Harmattan Kiadó.
- Széll Kálmán terv – Kormányhivatal honlapja
<http://www.kormanyhivatal.hu/download/2/ea/00000/Sz%C3%A9ll%20K%C3%A1lm%C3%A1n%20Terv%20Magyarorsz%C3%A1g%20meg%20BAjul.pdf#!DocumentBrowse> letöltés dátuma: 2015. november 1.
- Széll Kálmán terv – Polgári Szemle 2011. április
<http://www.polgariszemle.hu/app/data/szellkalmanterv.pdf> letöltés dátuma: 2015. november 1.
- Szüdi János (2001). A közoktatás változásai. *Új pedagógiai szemle* 2001. június

- <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00050/2001-06-ta-Szudi-Kozoktatas.html>
letöltés dátuma: 2015. december 1.
- Tállai T. (2014). *Egy év tükrében – Önkormányzati feladatfinanszírozás*. [PPT - Országos Önkormányzati és Közigazgatási Konferencia 2014 Budapest, 2014. január 16.]
- Tallián Tibor (2014). *Fejezetek a magyar zeneélet és zeneszerzés történetéből 1940–1956*. Budapest: Balassi Kiadó.
- Varga J. (2008). Az oktatásügy intézményrendszere, finanszírozása. In Fazekas K., Köllő J., Varga J. (Szerk.). *Zöld könyv 2008*. pp. 235 – 258. Budapest: Miniszterelnöki Hivatal. <http://mek.oszk.hu/08200/08222/08222.pdf> letöltés dátuma: 2015. november 10.
- Váradi J. (2014). A zenei nevelés gyökerei. *Parlando* 2014/2.
<http://www.parlando.hu/2014/2014-3/2014-3-17-Varadi-Zenei.htm> letöltés dátuma: 2015. október 10.
- 1777 - iki Ratio Educationis (1913). Pedagógiai Könyvtár. Friml Aladár (Ford.), Kornis Gyula (Szerk.) Budapest: A Kath. Középiskolai Tanáregyesület.
<http://mek.oszk.hu/06500/06559/06559.pdf> letöltés dátuma: 2015. december 25.
- 2011 *KONCEPCIÓ a szakképzési rendszer átalakítására, a gazdasági igényekkel való összehangolására*. Nemzetgazdasági Minisztérium Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkárság Szakképzési és Felnőttképzési Főosztály
http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:4PqrG4AJ8PYJ:https://www.nive.hu/Downloads/Hirek/DL.php%3Ff%3Dszakkepzesi_koncepcio.pdf+%&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu letöltés dátuma: 2015. december 20.

Mellékletek

1. melléklet: A zeneiskolák száma fenntartók szerinti megyei eloszlása

Mege	Állami Intézmény- fenntartó Központi Hivatal	Korlátolt Felelősségű Társaság	Nonprofit Korlátolt Felelősségű társaság	Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Települési nemzetiségi önkormányzat	Vallási tevékenységet végző szervezet	Egyházi jogi személy	Egyházi felsőoktatási Intézmény	Állami felsőoktatási intézmény	Alapítvány	Közalapítvány	Egyesület	Közhasznú egyesület	Összesen	Összes alapfokú művészeti iskola
Bács- Kiskun	18	2	0	0	1	0	2	0	0	1	0	2	0	26	28
Baranya	23	1	0	0	2	0	3	1	0	3	0	2	1	36	37
Békés	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	28
Borsod- Abauj- Zemplén	25	5	0	0	0	0	9	0	0	4	0	1	0	44	56
Budapest	27	2	1	0	0	0	3	0	0	8	0	3	0	44	62
Csongrád	16	4	1	0	0	0	2	0	1	3	0	2	0	29	45
Fejér	23	2	0	0	0	1	3	0	0	1	1	1	0	32	35
Győr- Moson- Sopron	16	2	0	0	0	0	1	0	0	2	0	2	1	24	36
Hajdú- Bihar	22	0	0	0	0	0	5	0	0	3	0	0	0	30	41
Heves	11	0	0	0	0	0	3	0	1	1	0	0	0	16	19
Jász- Nagykun- Szolnok	11	1	0	0	0	0	2	0	0	3	0	1	0	18	34
Komárom- Esztergom	9	2	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	15	21
Nógrád	7	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	8	8
Pest	65	3	0	1	0	0	6	0	0	9	0	3	1	88	93
Somogy	19	0	0	0	0	0	3	0	0	2	2	0	0	26	32
Szabolcs- Szatmár- Bereg	23	2	0	0	0	1	4	0	0	4	1	1	0	36	57
Tolna	10	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	1	1	15	18
Vas	10	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	3	0	15	21
Veszprém	14	2	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	1	20	28
Zala	10	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	13	18
Összesen:	377	29	2	1	3	2	53	1	2	52	4	22	5	553	717

saját készítés (2015)

2. melléklet: A zeneművészeti szakközépiskolák adatai számokban

Régió	Település	Iskola neve	Tanulók száma (fő)	OKJ képzés	Ötödév	Műfaj	Egyéb tagozat
Nyugat-Dunántúl	Győr	Richter János Zeneművészeti Szakközépiskola, Általános Iskola, AMI és Kollégium	108	X (3 év!)	-	K	-
	Szombathely	Szombathelyi Művészeti Szakközépiskola	201/73	-	X	K	képző – ipar (+OKJ)
Közép-Dunántúl	Bodajk	Hang-Szín-Tér Művészeti Szakközépiskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium	260/?	X	X	J	képző- ipar tánc
	Veszprém	Veszprémi Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészeti Iskola	42	X	X	K	-
	Székesfehérvár	Székesfehérvári Hermann László Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészeti Iskola	63	X	-	K N	-
Dél-Dunántúl	Pécs	Pécsi Művészeti Gimnázium és Szakközépiskola	367/106	-	X	K N	dráma tánc képző- ipar (gimn.)
Közép-Magyarország	Vác	Váci Bartók- Pikéthý Zeneművészeti Szakközépiskola és Zeneiskola AMI	115	X	X	K N J	-
	Budapest	Budapesti Ward Mária Általános Iskola, Gimnázium és Zeneművészeti Szakközépiskola	12	X	-	K N	-
	Budapest	Egressy Béni Református Művészeti Középiskola (A Bocskai István Református Oktatási Központ Tagintézménye)	?	X	X	K N J	színművészet (dráma – gimn.)
	Budapest	ETÜD Alapfokú Művészetoktatási Iskola és Zeneművészeti Szakközépiskola	85-105	X	-	K J	nincs közép-iskolai képzés
	Budapest	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Bartók Béla	?			K N J	hang- szerész- képzés

		Zeneművészeti és Hangszerészképző Gyakorló Szakközépiskola					
	Budapest	Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	232	X	X	K	-
	Budapest	Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola	129	X	X	K	-
Dél-Alföld	Kecskemét	Kecskeméti Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola és Alapfokú Művészeti Iskola	96/71	-	X	K	tánc
	Szeged	SZTE Vántus István Gyakorló Zeneművészeti Szakközépiskola	86	-	X	K N J	-
	Békéscsaba	Bartók Béla Zeneiskola és Művészeti Szakközépiskola	95/?	-	X	K N	tánc
Észak-Alföld	Debrecen	Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola és Zeneiskola	128	X	X	K N	-
	Nyíregyháza	Nyíregyházi Művészeti Szakközépiskola	375/77	-	X	K N	képző- ipar tánc
Észak-Magyarország	Miskolc	Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola	136	X	X	K N J	-

Jelmagyarázat: X = van; K =klasszikus zene; N=népzene; J=jazz zene saját készítés (2016)

Héja Bella Emerencia vagyok. Tanulmányaimat a Debreceni Egyetemen végeztem zeneismeret BA, illetve MA szakon 2007-2012-ig. Ezzel párhuzamosan tanulmányokat folytattam a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem népzene tanszakán, mint népi énekes. Okleveles népzene-tanár-népi ének diplomámat 2013-ban szereztem.

2012-től a Kecskeméti Kodály Zoltán Ének - zene Általános Iskola, Zeneművészeti Szakközépiskola, Gimnázium és Művészeti Alapiskola ének-zene, népzene és népi ének tanára vagyok. 2014 szeptemberétől elvállaltam a váci Pikéthy Tibor Zeneművészeti Szakközépiskola népi ének és népzene tanár állását is.

Mint előadóművész és tanár sokat mozgok a többi aktív zenész és zenészpálya között. Mind a népzene, klasszikus és népzene műfajok művelői között. Az ebben a közegben előforduló mentális problémák arra ösztönöznek, hogy utána járjak az okoknak és ezzel segítséget nyújtsak azoknak, akik felismerve ezt, más utakat keresnek.

Az elmélkedések megfelelő tudományos alapok és ellenőrzés nélkül nem sokat érnek, ezért döntöttem úgy, hogy jelentkezek a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar doktori programjába.

Mivel itt végeztem magam is felsőoktatásban töltött éveim nagy részét, erős kötődés alakult ki bennem az egyetem és a város iránt.

[Bella Banda - Hazaváró \(official music video 1080p\)](https://youtu.be/6YQR1uIrSOQ)

<https://youtu.be/6YQR1uIrSOQ>

Héjja Bella, Sipos Gábor Gergő és Kovács Levente zenekara a Bella Banda egy nagyon szép, Thököly Vajk verset zenésített meg. A filmet Pálmonostorán forgatta a KDC Film csapata. Szereplő: Görög Anna